

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Домедична допомога у невідкладних станах
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра екстреної медичної допомоги та медицини катастроф
Розробник(и)	Ткаченко Юлія Анатоліївна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	18 тижнів протягом 2-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 72 год. становить контактна робота з викладачем (18 год. лекцій, 54 год. практичних занять), 78 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Фізична терапія"
Передумови для вивчення дисципліни	Успішне опанування такими навчальними дисциплінами на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: "Основи анатомії людини", "Догляд за важкохворими та неповносправними"
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є теоретична і практична підготовка студентів до невідкладних дій та організаційних заходів, спрямованих на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Основи нормальної та патологічної анатомії. Основи нормальної та патологічної фізіології.

Анатомо-топографічна будова тіла людини. Кістково-м'язова система. Скелет та його функції. Кістки голови. Хребет та його відділи. Грудна клітка. Кістки кінцівок та кістки тазу. М'язи верхніх та нижніх кінцівок. М'язи тулуба. Органи дихання. Загальний огляд органів дихання. Будова верхніх дихальних шляхів легень. Значення та механізм дихання. Характеристика та частота дихальних екскурсій. Наслідки зупинки дихання. Серцево-судинна система. Поняття про кровообіг. Кров, її кількість в організмі людини, наслідки крововтрати. Основи кровообігу: серце, кровеносні судини. Будова та робота серця, його роль в кровообігу. Магістральні судини, судини верхніх та нижніх кінцівок. Види кровотеч, значення своєчасної зупинки кровотечі. Значення знань з основ анатомічної будови тіла та систем організму людини для надання домедичної допомоги.

Тема 2 Перша домедична допомога як навчальна дисципліна. Первинне і вторинне обстеження постраждалого.

Перша домедична допомога, її актуальність, зміст. Поняття про домедичну допомогу. Правові аспекти надання домедичної допомоги. Місце та обсяг надання домедичної допомоги. Огляд місця події, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження, виклик ШМД та інших рятувальних служб у небезпечній ситуації, залучення випадкових свідків до організації надання першої домедичної допомоги. Засоби особистої безпеки. Контакт із постраждалим. Проведення первинного огляду. Визначення рівня свідомості за шкалою APVU. Первинне обстеження постраждалого за методом САВС. Визначення наявності дихання, його частоти. Оцінка центрального і периферичного пульсу. Правила виклику ШМД. Переведення постраждалого у стабільне положення. Техніка виконання вторинного огляду.

Тема 3 Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога.

Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення нижньої щелепи; введення носо-, ротогорлових трубок). Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів при обструкції стороннім тілом (прийом Геймліха, конікопункція (конікотомія)). Особливості видалення стороннього тіла з дихальних шляхів вагітної жінки, огрядної людини, немовляти. Бар'єрні пристрої для штучної вентиляції легень. Техніка штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицевої маски, мішком АМБУ). Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога.

Тема 4 Зупинка кровообігу та дихання. Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація і автоматична зовнішня дефібриляція).

Процес умирання організму. Термінальні стани (перед агонія, агонія, клінічна смерть). Ознаки та закономірності порушення життєво важливих функцій до їх повної зупинки. Термінальна пауза. Поняття про клінічну смерть, її ознаки, найчастіші причини гострих розладів та зупинки кровообігу та дихання. Фібриляція серця, як найчастіша причина зупинки кровообігу. Абсолютні та відносні ознаки біологічної смерті. Причини неефективного кровообігу. Діагностика раптової смерті. Поняття про серцево-легеневу реанімацію (СЛР), можливості реанімації в залежності від часу, що минув з моменту припинення серцевої діяльності та дихання та її загальні правила. Алгоритми проведення реанімаційних заходів одним та двома рятувальниками. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Визначення наявності дихання. Визначення наявності пульсу на сонній артерії. Серцево-легенева реанімація. Техніка натискань на грудну клітку. Технологія серцево-легеневої реанімації при наявності автоматичного дефібрилятора. Критерії ефективності та припинення реанімаційних заходів. Помилки та ускладнення, які виникають під час проведення серцево-легеневої реанімації. Правові та етичні аспекти серцево-легеневої реанімації.

Тема 5 Перша домедична допомога при кровотечах. Основи десмургії.

Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу. Способи та техніка тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі: підняття кінцівки, тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж). Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі. Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги. Поняття про десмургію. Характеристика сучасних перев'язувальних матеріалів. Види пов'язок. Основні правила накладання бинтових пов'язок. Правила асептики та антисептики в польових умовах, використання штатних та підручних засобів для бинтування. Правила і техніка накладання пов'язок на голову, грудну клітку та живіт. Окклюзійна пов'язка на грудну клітку. Пов'язки на кінцівки – циркулярна, спіральна, на палець і пальці кисті та стопи, колосовидна на кисть.

Тема 6 Перша домедична допомога при травмах та пораненнях. Транспортна іммобілізація.

Класифікація, механізм, види травм. Ознаки травми, поняття про комбіновану, сполучну, множинну травму. Механічна травма, характеристика рани, її ознаки, основні класифікації. Пріоритети дій рятувальника на місці події, методика детального огляду потерпілого, види ушкоджень, що вимагають негайного реагування. Правила та методи транспортної іммобілізації. Сучасні засоби іммобілізації та транспортування потерпілих. Застосування підручних засобів для проведення транспортування. Основи догляду за травмованими. Механізм травми грудної клітки та методика обстеження органів грудної порожнини. Поняття та види пневмотораксу, гемоторакс, травма серця, обструкція дихальних шляхів. Правила проведення обстеження при травмах черевної порожнини і тазу. Техніка надання першої допомоги при проникаючих пораненнях грудей, живота і тазу. Помилки, які зустрічаються при наданні домедичної допомоги. Особливості правил транспортування постраждалих при проникаючих пораненнях грудної, черевної порожнини і тазу. Визначення поняття переломів, класифікація переломів, їх ознаки. Діагностика вивихів, домедична допомога. Ускладнення цієї травми, які частіше всього стають безпосередньою причиною смерті. Техніка послідовності проведення огляду потерпілого при виникненні підозри на наявність перелому. Основні правила та способи накладання іммобілізаційних шин з табельних та імпровізованих матеріалів. Підготовка постраждалих до транспортування.

Тема 7 Перша домедична допомога при ушкодженнях фізичними факторами навколишнього середовища.

Поняття про термічні, хімічні та променеві опіки та відмороження. Стадії опіків та відморожень, їх характеристики. Визначення глибини і площі термічних опіків. Причини та ознаки дії низької температури (переохолодження, відмороження), домедична допомога. Дії кислот і лугів, домедична допомога. Особливості допомоги при опіках очей різної етіології. Поняття про електротравму. Диференційна діагностика "електроміток" і вогнепальної рани. Ураження технічним електричним струмом та блискавкою. Дії на місці події при наданні допомоги ураженим електричним струмом.

Тема 8 Ураження отруйними і сильнодіючими речовинами. Укуси отруйних змій та комах. Перша домедична допомога при гострих отруєннях.

Клініко-токсикологічна класифікація отруйних речовин. Характер ураження сильнодіючими отруйними речовинами. Перша домедична допомога при отруєнні отруйними речовинами різних груп. Заходи безпеки під час надання медичної допомоги потерпілому. Основні принципи детоксикації. Промивання шлунку та кишківника. Застосування сорбентів. Профілактика уражень отруйними речовинами.

Тема 9 Перша домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах.

Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною або невідомим газом, повіщенні. Асфіксія та її різновиди: обтураційна, странгуляційна, стенозуюча, компресійна, нервово-паралітична, центральна. Утоплення, його ознаки. Перша домедична допомога. Допомога на воді: розпізнавання потопельника, наближення до нього, транспортування до берега. Домедична допомога при утопленні.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Оцінити рівень структурних та функціональних порушень організму постраждалого за умови екстрених ситуацій, визначити рівень загрози для життя постраждалого та необхідність в наданні першої допомоги.
РН2	Надавати першу домедичну допомогу у випадку порушення дихання, зупинці серця, непритомності, при травматичних та термічних ушкодженнях, утопленні та механічній асфіксії, гострих отруєннях та інших невідкладних станах, що загрожують життю потерпілої особи.
РН3	Застосовувати принципи медичного сортування та транспортування постраждалих у екстремальних ситуаціях, в тому числі здійснювати перенесення потерпілих із використанням підручних засобів.
РН4	Застосовувати сучасні підходи в наданні невідкладної допомоги на основі міжнародних протоколів, що ґрунтуються на принципах доказової медицини.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 227 Терапія та реабілітація:

ПР5	Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.
ПР6	Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.
ПР8	Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики
ПР13	Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.
ПР16	Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

СН1	Здатність до міжособистісної взаємодії.
СН2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
СН3	Здатність працювати в команді.
СН4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
СН5	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Основи нормальної та патологічної анатомії. Основи нормальної та патологічної фізіології.

Лк1 "Основи нормальної та патологічної анатомії. Основи нормальної та патологічної фізіології." (денна)

Анатомо-топографічні та фізіологічні особливості діяльності кістково-м'язової, дихальної системи та системи кровообігу людини. Види кровотеч, значення своєчасної зупинки кровотечі.

Пр1 "Основи нормальної та патологічної анатомії. Основи нормальної та патологічної фізіології" (денна)

Анатомо-топографічна будова тіла людини. Кістково-м'язова система. Скелет та його функції. Кістки голови. Хребет та його відділи. Грудна клітка. Кістки кінцівок та кістки тазу. М'язи верхніх та нижніх кінцівок. М'язи тулуба. Органи дихання. Загальний огляд органів дихання. Будова верхніх дихальних шляхів легень. Значення та механізм дихання. Характеристика та частота дихальних екскурсій. Наслідки зупинки дихання.

Пр2 "Основи нормальної та патологічної анатомії. Основи нормальної та патологічної фізіології." (денна)

Серцево-судинна система. Поняття про кровообіг. Кров, її кількість в організмі людини, наслідки крововтрати. Основи кровообігу: серце, кровоносні судини. Будова та робота серця, його роль в кровообігу. Магістральні судини, судини верхніх та нижніх кінцівок. Види кровотеч, значення своєчасної зупинки кровотечі. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті.

Тема 2. Перша домедична допомога як навчальна дисципліна. Первинне і вторинне обстеження постраждалого.

Лк2 "Перша домедична допомога як навчальна дисципліна. Первинне і вторинне обстеження постраждалого" (денна)

Перша домедична допомога, її актуальність, зміст. Поняття про домедичну допомогу. Правові аспекти надання домедичної допомоги. Огляд місця події, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження, виклик ШМД та інших рятувальних служб у небезпечній ситуації, залучення випадкових свідків до організації надання першої домедичної допомоги. Засоби особистої безпеки. Проведення первинного огляду. Техніка виконання вторинного огляду. Викладання дисципліни проводиться у вигляді мультимедійних лекцій в режимі онлайн.

Пр3 "Перша домедична допомога як навчальна дисципліна." (денна)

Перша домедична допомога, її актуальність, зміст. Поняття про домедичну допомогу. Правові аспекти надання домедичної допомоги. Місце та обсяг надання домедичної допомоги. Огляд місця події, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження, виклик ШМД та інших рятувальних служб у небезпечній ситуації, залучення випадкових свідків до організації надання першої домедичної допомоги. Засоби особистої безпеки. Контакт із постраждалим. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр4 "Первинне обстеження постраждалого." (денна)

Проведення первинного огляду. Визначення рівня свідомості за шкалою APVU. Первинне обстеження постраждалого за методом САВС. Визначення наявності дихання, його частоти. Оцінка центрального і периферичного пульсу. Правила виклику ШМД. Переведення постраждалого у стабільне положення.

Пр5 "Вторинне обстеження постраждалого" (денна)

Техніка виконання вторинного огляду. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Тема 3. Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога.

Лк3 "Порушення прохідності дихальних шляхів." (денна)

Причини порушення прохідності дихальних шляхів. Методи забезпечення прохідності дихальних шляхів. Техніка штучної вентиляції легень. Перша допомога при пневмотораксі.

Пр6 "Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога." (денна)

Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів. Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення нижньої щелепи; введення носо-, ротогорлових трубок). Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів при обструкції стороннім тілом (прийом Геймліха, конікопункція (конікотомія)). Особливості видалення стороннього тіла з дихальних шляхів вагітної жінки, огрядної людини, немовляти.

Пр7 "Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога." (денна)

Бар'єрні пристрої для штучної вентиляції легень. Техніка штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицевої маски, мішком АМБУ). Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Тема 4. Зупинка кровообігу та дихання. Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація і автоматична зовнішня дефібриляція).

Лк4 "Зупинка кровообігу та дихання. Базова підтримка життєдіяльності." (денна)

Процес умирання організму. Термінальні стани (перед агонія, агонія, клінічна смерть). Поняття про серцево-легеневу реанімацію (СЛР), можливості реанімації в залежності від часу, що минув з моменту припинення серцевої діяльності та дихання та її загальні правила. Алгоритми проведення реанімаційних заходів одним та двома рятувальниками. Критерії ефективності та припинення реанімаційних заходів. Помилки та ускладнення, які виникають під час проведення серцево-легеневої реанімації. Правові та етичні аспекти серцево-легеневої реанімації. Викладання дисципліни проводиться у вигляді мультимедійних лекцій в режимі онлайн.

Пр8 "Зупинка кровообігу та дихання. Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація і автоматична зовнішня дефібриляція)." (денна)

Процес умирання організму. Термінальні стани (перед агонія, агонія, клінічна смерть). Ознаки та закономірності порушення життєво важливих функцій до їх повної зупинки. Термінальна пауза. Поняття про клінічну смерть, її ознаки, найчастіші причини гострих розладів та зупинки кровообігу та дихання. Фібриляція серця, як найчастіша причина зупинки кровообігу. Абсолютні та відносні ознаки біологічної смерті. Причини неефективного кровообігу. Діагностика раптової смерті. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті.

Пр9 "Зупинка кровообігу та дихання. Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація і автоматична зовнішня дефібриляція)." (денна)

Поняття про серцево-легеневу реанімацію (СЛР), можливості реанімації в залежності від часу, що минув з моменту припинення серцевої діяльності та дихання та її загальні правила. Алгоритми проведення реанімаційних заходів одним та двома рятувальниками. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Визначення наявності дихання. Визначення наявності пульсу на сонній артерії. Серцево-легенева реанімація. Техніка натискань на грудну клітку. Технологія серцево-легеневої реанімації при наявності автоматичного дефібрилятора. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр10 "Зупинка кровообігу та дихання. Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація і автоматична зовнішня дефібриляція)." (денна)

Поняття про серцево-легеневу реанімацію (СЛР), можливості реанімації в залежності від часу, що минув з моменту припинення серцевої діяльності та дихання та її загальні правила. Алгоритми проведення реанімаційних заходів одним та двома рятувальниками. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Визначення наявності дихання. Визначення наявності пульсу на сонній артерії. Серцево-легенева реанімація. Техніка натискань на грудну клітку. Технологія серцево-легеневої реанімації при наявності автоматичного дефібрилятора. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр11 "Зупинка кровообігу та дихання. Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація і автоматична зовнішня дефібриляція)." (денна)

Поняття про серцево-легеневу реанімацію (СЛР), можливості реанімації в залежності від часу, що минув з моменту припинення серцевої діяльності та дихання та її загальні правила. Алгоритми проведення реанімаційних заходів одним та двома рятувальниками. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Визначення наявності дихання. Визначення наявності пульсу на сонній артерії. Серцево-легенева реанімація. Техніка натискань на грудну клітку. Технологія серцево-легеневої реанімації при наявності автоматичного дефібрилятора. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр12 "Зупинка кровообігу та дихання. Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація і автоматична зовнішня дефібриляція)." (денна)

Критерії ефективності та припинення реанімаційних заходів. Помилки та ускладнення, які виникають під час проведення серцево-легеневої реанімації. Правові та етичні аспекти серцево-легеневої реанімації. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Тема 5. Перша домедична допомога при кровотечах. Основи десмургії.

Лк5 "Перша домедична допомога при кровотечах." (денна)

Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу. Способи та техніка тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі: підняття кінцівки, тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж). Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі. Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування. Викладання дисципліни проводиться у вигляді мультимедійних лекцій в режимі онлайн.

Пр13 "Перша домедична допомога при кровотечах." (денна)

Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу. Способи та техніка тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі: підняття кінцівки, тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж). Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр14 "Перша домедична допомога при кровотечах. Основи десмургії." (денна)

Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр15 "Основи десмургії." (денна)

Поняття про десмургію. Характеристика сучасних перев'язувальних матеріалів. Види пов'язок. Основні правила накладання бинтових пов'язок. Правила асептики та антисептики в польових умовах, використання штатних та підручних засобів для бинтування. Правила і техніка накладання пов'язок на голову, грудну клітку та живіт. Окклюзійна пов'язка на грудну клітку. Пов'язки на кінцівки – циркулярна, спіральна, на палець і пальці кисті та стопи, колосовидна на кисть. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Тема 6. Перша домедична допомога при травмах та пораненнях. Транспортна іммобілізація.

Лк6 "Перша домедична допомога при травмах та пораненнях. Транспортна іммобілізація." (денна)

Класифікація, механізм, види травм. Ознаки травми, поняття про комбіновану, сполучну, множинну травму. Правила та методи транспортної іммобілізації. Сучасні засоби іммобілізації та транспортування потерпілих. Застосування підручних засобів для проведення транспортування. Основи догляду за травмованими. Викладання дисципліни проводиться у вигляді мультимедійних лекцій в режимі онлайн.

Пр16 "Перша домедична допомога при травмах та пораненнях." (денна)

Класифікація, механізм, види травм. Ознаки травми, поняття про комбіновану, сполучну, множинну травму. Механічна травма, характеристика рани, її ознаки, основні класифікації. Пріоритети дій рятувальника на місці події, методика детального огляду потерпілого, види ушкоджень, що вимагають негайного реагування. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр17 "Перша домедична допомога при травмах та пораненнях." (денна)

Травми голови і ділянки хребта. Особливості огляду постраждалого з підозрою на травму хребта. Механізм травми грудної клітки та методика обстеження органів грудної порожнини. Поняття та види пневмотораксу, гемоторакс, травма серця, обструкція дихальних шляхів. Правила проведення обстеження при травмах черевної порожнини і тазу. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр18 "Перша домедична допомога при травмах та пораненнях." (денна)

Травми голови і ділянки хребта. Особливості огляду постраждалого з підозрою на травму хребта. Механізм травми грудної клітки та методика обстеження органів грудної порожнини. Поняття та види пневмотораксу, гемоторакс, травма серця, обструкція дихальних шляхів. Правила проведення обстеження при травмах черевної порожнини і тазу. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр19 "Транспортна іммобілізація." (денна)

Визначення поняття переломів, класифікація переломів, їх ознаки. Діагностика вивихів, домедична допомога. Техніка послідовності проведення огляду потерпілого при виникненні підозри на наявність перелому. Правила та методи транспортної іммобілізації. Сучасні засоби іммобілізації та транспортування потерпілих. Основи догляду за травмованими. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр20 "Транспортна іммобілізація." (денна)

Основні правила та способи накладання іммобілізаційних шин з табельних та імпровізованих матеріалів. Підготовка постраждалих до транспортування. Застосування підручних засобів для проведення транспортування. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Тема 7. Перша домедична допомога при ушкодженнях фізичними факторами навколишнього середовища.

Лк7 "Перша домедична допомога при ушкодженнях фізичними факторами навколишнього середовища" (денна)

Поняття про термічні, хімічні та променеві опіки та відмороження. Стадії опіків та відморожень, їх характеристики. Визначення глибини і площі термічних опіків. Причини та ознаки дії низької температури (переохолодження, відмороження), домедична допомога. Дії кислот і лугів, домедична допомога. Особливості допомоги при опіках очей різної етіології. Поняття про електротравму. Диференційна діагностика "електроміток" і вогнепальної рани. Ураження технічним електричним струмом та блискавкою. Дії на місці події при наданні допомоги ураженим електричним струмом. Викладання дисципліни проводиться у вигляді мультимедійних лекцій в режимі онлайн.

Пр21 "Перша домедична допомога при ушкодженнях фізичними факторами навколишнього середовища." (денна)

Поняття про термічні, хімічні та променеві опіки та відмороження. Стадії опіків та відморожень, їх характеристики. Визначення глибини і площі термічних опіків. Причини та ознаки дії низької температури (переохолодження, відмороження), домедична допомога. Дії кислот і лугів, домедична допомога. Особливості допомоги при опіках очей різної етіології. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Пр22 "Перша домедична допомога при ушкодженнях фізичними факторами навколишнього середовища." (денна)

Поняття про електротравму. Диференційна діагностика "електроміток" і вогнепальної рани. Ураження технічним електричним струмом та блискавкою. Дії на місці події при наданні допомоги ураженим електричним струмом. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.

Тема 8. Ураження отруйними і сильнодіючими речовинами. Укуси отруйних змії та комах. Перша домедична допомога при гострих отруєннях.

Лк8 "Основні клінічні симптоми та домедична допомога при ураженні отруйними та сильнодіючими сполуками" (денна)

Клініко-токсикологічна класифікація отруйних речовин. Характер ураження сильнодіючими отруйними речовинами. Перша домедична допомога при отруєнні речовинами різних груп. Основні принципи детоксикації.

<p>Пр23 "Ураження отруйними і сильнодіючими речовинами. Укуси отруйних змій та комах. Перша домедична допомога при гострих отруєннях." (денна)</p> <p>Клініко-токсикологічна класифікація отруйних речовин. Характер ураження сильнодіючими отруйними речовинами. Перша домедична допомога при отруєнні отруйними речовинами різних груп. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті.</p>
<p>Пр24 "Ураження отруйними і сильнодіючими речовинами. Укуси отруйних змій та комах. Перша домедична допомога при гострих отруєннях." (денна)</p> <p>Заходи безпеки під час надання медичної допомоги потерпілому. Основні принципи детоксикації. Промивання шлунку та кишківника. Застосування сорбентів. Профілактика уражень отруйними речовинами. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.</p>
<p>Тема 9. Перша домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах.</p>
<p>Лк9 "Перша домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах." (денна)</p> <p>Причини, діагностика і домедична допомога при найбільш поширених невідкладних станах: зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною або невідомим газом, підвищенні та утопленні.</p>
<p>Пр25 "Перша домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах." (денна)</p> <p>Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною або невідомим газом, підвищенні. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.</p>
<p>Пр26 "Перша домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах." (денна)</p> <p>Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною або невідомим газом, підвищенні. Асфіксія та її різновиди: обтураційна, странгуляційна, стенозуюча, компресійна, нервово-паралітична, центральна. Утоплення, його ознаки. Перша домедична допомога. Допомога на воді: розпізнавання потопельника, наближення до нього, транспортування до берега. Домедична допомога при утопленні. Вивчення даної теми передбачає практико-орієнтоване навчання у симуляційному центрі з використанням манекенів тіла людини та тренувального обладнання медичного спрямування.</p>
<p>Пр27 "Диференційний залік" (денна)</p> <p>Диференційний залік</p>

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Практикоорієнтоване навчання
МН3	Кейс-орієнтоване навчання
МН4	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН5	Електронне навчання
МН6	Самостійне навчання

Викладання дисципліни відбувається із застосуванням сучасних методів навчання (CBL, TBL, RBL), які сприяють не тільки розвитку фахових здібностей, а й стимулюють до творчого мислення.

Набуття студентами soft skills здійснюється протягом усього періоду вивчення дисципліни. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботі в команді, діяти соціально відповідально та свідомо формується під час командно-, практико- та кейс-орієнтованого навчання, здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях здобувається протягом лекцій, самонавчання, електронного навчання.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Інтерактивні лекції
НД2	Виконання практичних завдань
НД3	Електронне навчання у системах (Zoom, MIX.sumdu.edu.ua)
НД4	Виконання групового практичного завдання
НД5	Підготовка до поточного та підсумкового контролю.
НД6	Відпрацювання практичних навичок в симуляційному центрі

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$140 \leq RD < 169$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 139$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 119$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок

<p>МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами</p>	<p>Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів</p>
<p>МФО2 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів</p>	<p>Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.</p>	<p>Протягом всього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Студент має надати 60% правильних відповідей, що є допуск</p>
<p>МФО3 Перевірка виконання практичних навичок</p>	<p>Відпрацювання практичних навичок на різноманітних манекенах і симуляторах.</p>	<p>Протягом усього періоду навчання. На останньому занятті студент має успішно виконати практичні навички</p>	<p>Успішне виконання практичних навичок з дисципліни є допуском до складання іспиту. Максимальна кількість балів - 20, мінімальна - 12</p>
<p>МФО4 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань</p>	<p>У настановах розкриваються методи педагогічного контролю за професійною діяльністю здобувачів. Ефективність визначається дотриманням усіх етапів виконання практичних завдань. Результативністю сформованості необхідних практичних умінь і навичок залежить від рівня сформованості практичної компетентності.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Консультування студентів в роботі з і стандартизованим пацієнтом, пряме та непряме спостереження спостереження за роботою здобувачів "біля ліжка" хворого із подальшим визначенням рівня практичної підготовки</p>

<p>МФО5 Розв'язування клінічних кейсів</p>	<p>Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів-медиків, формує клінічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Оцінка здібності студента до клінічного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки</p>
--	--	--	---

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
<p>МСО1 Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки</p>	<p>Включає в себе усне опитування, інтерпретацію лабораторних та інструментальних методів обстеження, об'єктивне структуроване клінічне обстеження пацієнта, вирішення клінічних індивідуальних та групових кейсів, поточне тестування. Студенти, які залучені до дослідницької діяльності, мають можливість презентувати результати власних досліджень на конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо (заохочувальна діяльність, додаткові бали)</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Проводиться на кожному занятті результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття</p>
<p>МСО2 Оцінювання виконання практичних навичок та маніпуляцій</p>	<p>Комплексне відпрацювання практичної складової програм навчальних дисциплін у безпечному для здобувачів освіти симуляційному середовищі. Надає можливість опанувати навички з різноманітних невідкладних станів</p>	<p>На передостанньому занятті з дисципліни студент має успішно скласти перелік практичних навичок</p>	<p>Є обов'язковим для допуску до іспиту. Максимальна кількість балів 20, мінімальна 12</p>
<p>МСО3 Підсумкове тестування</p>	<p>Метод ефективною перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання протягом циклу та визначити рівень знань по завершенню дисципліни.</p>	<p>Підсумкове комп'ютерне тестування по завершенню курсу</p>	<p>Є допуском до складання заліку</p>

МСО4 Підсумковий контроль: диференційний залік	Складання диференційного заліку. До складання заліку допускаються здобувачі, які успішно засвоїли матеріал з дисципліни, склали практичні навички та підсумкове комп'ютерне тестування.	На останньому занятті	Здобувач може отримати 80 балів за залік. Мінімальна кількість балів, яку має отримати студент - 48 балів
--	---	-----------------------	---

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
2 семестр	200 балів		
МСО1. Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки	80		
	80	48	Ні
МСО2. Оцінювання виконання практичних навичок та маніпуляцій	20		
	20	12	Ні
МСО3. Підсумкове тестування	20		
	20	12	Ні
МСО4. Підсумковий контроль: диференційний залік	80		
відповідь на теоретичні питання (3x15)	45	27	Ні
відповідь на питання надання невідкладної допомоги	20	12	Ні
відповідь на питання практичної підготовки	15	9	Ні

При засвоєнні матеріалів модулю студенту за кожне практичне заняття присвоюється максимум 5 балів (оцінка виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання). Наприкінці навчального року обраховується середнє арифметичне успішності студента. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на практичних заняттях протягом навчального року – 80. Кількість балів студента вираховується за формулою помножити на середнє арифметичне та поділити на 5. За підсумкове тестування студент отримує максимум 20 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен отримати студент - 12 балів. Обов'язковою умовою допуску до іспиту є успішне виконання переліку практичних навичок на передостанньому занятті з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент - 20 балів, мінімальна - 12 балів. Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента - 120. Диференційний залік проводиться на останньому занятті. Залік зараховується, якщо студент набрав не менше 48 балів з 80. Заохочувальні бали додаються до оцінки з дисципліни за виконання індивідуального дослідницького проекту (захист студентської наукової робота 10 балів, виступ на конференції, стендова доповідь на

конференції, тези доповідей - 5 балів). Загальний бал з дисципліни не може перевищувати 200 балів. Передбачена можливість перезарахування балів, отриманих за неформальної освіти відповідно до Положення.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі
ЗН2	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани тощо)
ЗН3	Навчально-тренувальні тренажери медичного спрямування
ЗН4	Симуляційний центр на базі кафедри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф
ЗН5	Довідкові матеріали (друковані та електронні)
ЗН6	КНП СОР "Обласна дитяча клінічна лікарня"

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Методичні вказівки до практичного заняття «Гострі отруєння» з дисципліни «Екстрена допомога при невідкладних станах» згідно з умовами Болонського процесу / Ю. В. Шкатула, Ю. О. Бадіон. – Суми: СумДУ, 2020. – 23 с.
2	Екстрена та невідкладна медична допомога : навчальний посібник / Бодулев О. Ю., Дикий О. М., Могильник А. І. та ін. ; заг. ред.: Шкурупія Д. А. 2-ге вид. Вінниця : Нова Книга, 2018. 240 с.
3	Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269. Новий клінічний протокол «Екстрена медична допомога: догоспітальний етап» // Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/2/12737-dn_20190605_1269_dod.pdf .
4	Методичні вказівки до практичного заняття «Базове підтримання життя» з дисципліни «Домедична допомога» згідно з умовами Болонського процесу / Ю. В. Шкатула, Ю. О. Бадіон. – Суми: СумДУ, 2019. – 19 с.
5	Кровотеча. Крововтрата. Екстрена медична допомога [Текст] : навч. посіб. / Ю. В. Шкатула, Г. Ф. Ткач, В. Ю. Гарбузова, Ю. О. Бадіон ; за заг. ред. Ю. В. Шкатули. — Суми : СумДУ, 2020. — 132 с.
Допоміжна література	
1	Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи): посібник // за редакцією професора О.В. Богомолець, професора Г.Г. Роціна. – Київ. Юстон. – 2016. – 212 с.
2	Невідкладні стани [Текст] : підручник / М. С. Регеда, В. Й. Кресюн, І. Г. Гайдучок та ін.; за ред. М. С. Регеди, В. Й. Кресюна. — 4-те вид., доп. та перероб. — Львів : Магнолія 2006, 2018. — 847 с.

3	Методичні вказівки до практичного заняття «Утоплення» з дисципліни «Екстрена допомога при невідкладних станах» згідно з умовами Болонського процесу / Ю. В. Шкатула, Ю. О. Бадіон. – Суми: СумДУ, 2020. – 16 с.
4	Методичні вказівки до практичного заняття «Тактична медицина. Методи припинення зовнішньої кровотечі» з дисципліни «Медичний захист військ» згідно з умовами Болонського процесу / Ю. В. Шкатула, Ю. О. Бадіон. – Суми: СумДУ, 2018. – 29 с.
5	Методичні вказівки до практичного заняття «Множинні, поєднані, комбіновані пошкодження. Політравма» з дисципліни «Травматологія та ортопедія» згідно з умовами Болонського процесу / Ю. В. Шкатула, Ю. О. Бадіон. – Суми : СумДУ, 2014. – 22 с.
6	Методичні вказівки до практичного заняття «Транспортна іммобілізація» з дисципліни «Медицина надзвичайних ситуацій» згідно з умовами Болонського процесу / Ю. В. Шкатула, Ю. О. Бадіон. – Суми: СумДУ, 2015. – 34 с.
7	Медичний захист військ: навчальний посібник / [С.О. Гур'єв, Ю.В. Шкатула, В.П. Печиборщ та ін.] – Суми: Сумський державний університет, 2017. – 175 с.
8	Екстрена та невідкладна медична допомога. Том І: допомога травмованим на догоспітальному етапі: національний підручник / В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, Г.В. Загорій, А.А. Гудима, Н.І. Іскра та ін. – Київ. – 2017. – 504 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Інформаційно правовий портал «Закони України»: Режим доступу: http://uazakon.com/ .
2	Постанова КМУ «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях» // Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/192-99-%D0%BF .
3	Сайт Верховної Ради України: Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/ .
4	Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Режим доступу: http://www.mns.gov.ua/ .
5	Сайт Міністерства охорони здоров'я України: Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ .